

4. INDIVIDUÁLNÍ STYLY ROZHODOVÁNÍ

Zdroj: Volba – příručka pro učitele. Hněvín 2000, str. 80–84

Charakteristika

Zábavně pojatý kviz, při kterém se žáci zamýšlejí nad různými přístupy k rozhodování.

Cvičení žáky naučí:

- různým způsobům rozhodování
- uvědomit si, že existují různé styly rozhodování
- že každý styl rozhodování má své opodstatnění
- poznat svůj styl rozhodování

Metodické doporučení

Je nutné zdůraznit, že nejde o přesný psychologický test, ale o zábavně pojatý kviz. Zdůrazněte, že nehledáte "jedinou správnou odpověď" – že každý způsob rozhodování má své oprávnění, tedy že nehodnotíte, který je lepší či horší. Zajímavé je zvlášť sumarizovat výsledky chlapců a dívek a zjistit, zda jejich styl rozhodování se nějak liší.

Navrhovaný postup

1. Rozdejte žákům kviz a požádejte je, aby zakroužkovali jednu odpověď na každou otázku.
2. Sečtěte si, kolikrát jste odpověděli a), b), c) d), a napište si "skóre" do závěrečné tabulky.
3. Přečtěte si v pracovním listě Typy rozhodování svůj styl rozhodování
4. Vyjádřete se, zda si myslíte, že výsledek souhlasí s vaší zkušeností.
5. Jak postupujete při rozhodování? Je to stejné, nebo rozdílné?
6. Existuje podle vás jeden správný styl rozhodování? Pokuste se své tvrzení odůvodnit.
7. Lze při rozhodování postupovat několika různými způsoby?

Styly rozhodování

Zakroužkuj u každé otázky vždy jen jednu otázku, která nejvíce odpovídá tvému chování. Pamatuj, že neexistuje žádná "jedině správná" odpověď.

1. Několik tvých kamarádů/kamarádek si nedávno koupilo nové sportovní boty. Uvidíš v obchodě podobné boty, které však stojí trochu více, než si můžeš dovolit. Co uděláš?
 - a. Utratíš za ně všechny své úspory. Prostě ty boty chceš, a tak je budeš mít!
 - b. Pokusíš se najít jiné, které se ti sice nebudou tolik líbit, budou však levnější.
 - c. Boty si nekoupíš a celý týden budeš přemýšlet, zda sis je přece jen koupit neměl/a.
 - d. Koupíš si je, protože se chceš vyrovnat svým kamarádům.

2. Několik tvých kamarádů se rozhodne utéci z poslední vyučovací hodiny a jít místo toho do kina. Už dlouho toužíš ten film vidět. Jak se zachováš?
 - a. Přidáš se ke spolužákům, protože chceš film vidět.
 - b. Zjistíš, zda film chtějí vidět i jiní kamarádi/kamarádky, a domluvíš se s nimi, že na něj půjdete jindy.
 - c. Budeš velmi váhat, protože bys nejraději na film šel/šla právě s těmito spolužáky, ale nechceš "jít za školu".
 - d. Přidáš se k nim, protože jinak by řekli, že s tebou není žádná legrace, že s nimi "nedržíš partu".
3. Ještě ses nerozhodl/a, co budeš dělat po základní škole. Jak budeš postupovat?
 - a. Nebudeš si dělat starosti, nebudeš na to myslet – určitě to nějak dopadne, určitě tě včas něco napadne.
 - b. Vyhledeš si informace o tom, jaké máš možnosti, a pak se s někým domluvíš, že se k němu přijdeš poradit.
 - c. Půjdeš na školu, kam se zřejmě nejsnáze dostaneš, kam se hlásí méně uchazečů, než škola může přijmout.
4. Máš si vybrat, kam půjdeš na pracovní praxi. Jak se budeš rozhodovat?
 - a. Projdeš si všechny možnosti a zvolíš tu, která se ti zdá nejzajímavější.
 - b. Projdeš rychle všechny možnosti, vybereš si z nich několik, které tě zajímají, a pak zvolíš tu, která se ti zdá nejlepší.
 - c. Vybereš si ze tří možností a pak budeš čekat, která vyjde.
 - d. Zvolíš si praxi v podniku, organizaci, které ti někdo doporučí a kde pracuje někdo, koho znáš.
5. Je pátek večer. Několik kamarádů/kamarádek ho miní strávit řekněme v kině, jiní někde jinde. Musíš se rozhodnout, ke komu se přidáš. Jak se budeš rozhodovat?
 - a. Hodíš si korunou – budeš se dobře bavit stejně tak v kině jako někde jinde.
 - b. Zjistíš si, kolik stojí kino a kolik by tě stálo, kdybys zvolil/a druhou možnost, kdy by ses vrátil/a domů, jak je to s dopravou zpátky apod., a teprve pak se rozhodneš.
 - c. Strávíš polovinu večera s jednou skupinou, pak se omluvíš a zbytek večera strávíš se skupinou druhou.
 - d. Nechceš zklamat nikoho, ale nakonec půjdeš s těmi, kteří budou na tebe více naléhat, budou výřečnější a přesvědčí tě.
6. Zítra píšete písemnou práci ze dvou předmětů. Máš čas připravit se jen na jednu. Co uděláš?
 - a. Připravíš se na předmět, který máš raději.
 - b. Připravíš se na předmět, ve kterém více záleží na tom, jakou známku z písemné práce dostaneš.
 - c. Pokusíš se připravit alespoň částečně na obě písemné práce, i když ani na jednu nebudeš připraven/a dobře.
 - d. Připravíš se na jeden předmět a o tom, který to bude, se rozhodneš podle toho, kterého učitele máš raději.
7. Chceš vstoupit do nějakého zájmového kroužku nebo sportovního oddílu. V místě tvého bydliště jsou dva. Jak budeš vybírat?

- a. Prostě si náhodně zvolíš jeden – když se ti tam nebude líbit, vždy můžeš odejít a vstoupit do druhého.
 - b. Zjistíš si, co nabízejí.
 - c. Jeden týden budeš chodit do jednoho, další týden do druhého, a pak si vybereš.
 - d. Zjistíš si, kdo do nich chodí, a vybereš ten, kam chodí lidé, o kterých víš, že se ti mezi nimi bude líbit.
8. Jsi členem/členkou školního atletického družstva. Nedávno sis natáhl/a sval a měl/a by ses šetřit. Brzy se však mají konat důležité závody a družstvo spoléhá na to, že se jich zúčastníš. Co uděláš?
- a. Riskneš to a v závodech poběžíš.
 - b. Zeptáš se na názor lékaře a poradíš se s učitelem tělocviku.
 - c. Poběžíš pouze tehdy, když se za tebe nenajde náhrada.
 - d. Měl/a bys pocit viny, že jsi své družstvo zklamal/a, a proto poběžíš.

Teď sečti, kolikrát jsi odpověděl/a:				
a)	b)	c)	d)	Typ

Typy rozhodování

Typ A – samostatný

- Rozhoduješ se snadno, rychle, podle momentální nálady. Chceš mít rozhodování ve vlastních rukou, nasloucháš spíše svým pocitům než radám ostatních.
- Máš sklon riskovat a moc nepřemýšlíš o dlouhodobých následcích.
- Jednáš na základě pocitů, intuice, nebojíš se, jsi samostatný/á, máš kladný přístup k životu a vlastní osobě.

Typ B – logický

- Obvykle pečlivě vážíš všechny možnosti, všechna pro a proti. Je ti zcela jasné, co máš a nemáš rád/a, co chceš a nechceš, znáš své silné a slabé stránky. Než se rozhodneš, opatříš si co nejvíce informací, radíš se s jinými lidmi. Zvažuješ i dlouhodobé důsledky svého rozhodnutí, spoléháš na rozum spíše než na city. Dáváš si s rozhodováním načas, jakmile se však rozhodneš, na svém rozhodnutí trváš.
- Logicky uvažuješ, jsi zodpovědný/á, znáš sama sebe, hledáš informace a vycházíš z nich, jsi samostatný/á.

Typ C – opatrný

- Při rozhodování váháš, bojíš se, abys neudělal/a chybu, nepodstupuješ zbytečné riziko. Dokážeš vidět "obě strany mince", víš, že každá možnost má své pro a proti. Předem neodmítáš žádnou možnost, což je v některých situacích dobře. Může to však také způsobit, že máš v hlavě zmatek a místo aby ses rozhodl/a, necháš věcem volný průběh.
- Jsi tolerantní, přístupný/á různým názorům a možnostem, opatrný/á, zvažuješ následky.

Typ D – ohleduplný, bere zřetel na ostatní

- Při rozhodování bereš v úvahu zájmy, pocity a jednání ostatních. Jsi citlivý/á a vyhýbáš se konfliktům. Záleží ti na tom, aby tě druzí měli rádi. Může to sice být dobrá vlastnost, dej si však pozor, aby tě příliš neovlivňovalo tvé okolí. Nejsi typ vůdce, spíše se necháš vést, přizpůsobuješ se, je ti lépe ve skupině než samotnému.
- Jsi společenský/á, snadno s lidmi vycházíš, dokážeš druhé podpořit.